

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Waldemar Płóciennik

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie skazanego **D. M.**

w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 16 stycznia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 9 sierpnia 2022 r., sygn. akt IV Kzw 203/22,

zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w Cieszynie

z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt II Ko 2346/21,

1. uchyla zaskarżone postanowienie oraz zmienione nim postanowienie Sądu Rejonowego w Cieszynie z dnia 15 marca 2022r r. i umarza postępowanie wykonawcze w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 2 listopada 2015 r., sygn. akt V K 152/15, a wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

2. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. M. kwotę 300 złotych (słownie: trzysta złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Cieszynie postanowieniem z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt II Ko 2346/21, na podstawie art. 152 k.k.w. w zw. z art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 kk i art. 71 § 1 kk i art. 73 § 1 kk w brzmieniu obowiązującym przed 1.07.2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., warunkowo zawiesił wobec skazanego D. M. wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach w sprawie V K 152/15, na okres próby wynoszący 5 lat, oddając skazanego w tym okresie pod dozór kuratora i orzekając wobec skazanego D. M. grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 20 zł.

Od tego orzeczenia zażalenie na niekorzyść skazanego wniósł prokurator, który – podnosząc zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, a to art. 152 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 6 i art. 8 ustawy z dnia 04 września 2019 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2019.1694) – wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 02 listopada 2015 roku w sprawie o sygn. V K 152/15.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2022 r., sygn. akt IV Kzw 203/22, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w miejsce podstawy prawnej rozstrzygnięcia w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wobec skazanego D. M. oraz oddania pod dozór wskazał art. 69 § 1, 2 i 3 k.k. w zw. z art. 70 § 2 k.k. w zw. z art. 73 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 roku w zw. z art. 4 § 1 k.k.

Od tego postanowienia kasację na niekorzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny, który – podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść postanowienia naruszenia przepisów prawa procesowego – art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegającego na nienależytym rozważeniu zarzutu obrazy przepisów art. 152 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 6 i art. 8 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1694), podniesionego w zażaleniu prokuratora, co skutkowało niezasadnym utrzymaniem w mocy postanowienia Sądu I instancji w zakresie orzekającym o warunkowym zawieszeniu wykonania na podstawie art. 152 k.k.w. kary łącznej 2 lat

pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego D. M. wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 2 listopada 2015 r. o sygn. akt V K 152/15, do czego doszło w następstwie wyrażenia przez Sąd odwoławczy błędnego poglądu, że instytucja przewidziana w art. 152 k.k.w. mogła mieć zastosowanie w niniejszej sprawie poprzez regułę określoną w art. 4 § 1 k.k., mimo że przepis art. 8 ww. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. wyłączał stosowanie ogólnych reguł intertemporalnych, stanowiąc *lex specialis* w odniesieniu do unormowania zawartego w art. 4 § 1 k.k.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zmienionego nim postanowienia Sądu I instancji i umorzenie na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec D. M. w sprawie Sądu Okręgowego w Katowicach o sygn. akt V K 152/15.

Obrońca skazanego wniósł o nieuwzględnienie kasacji Prokuratora Generalnego i zasądzenie na jego rzecz kosztów nieupłaconej pomocy prawnej z urzędu.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

W pierwszej kolejności, dla porządku, należy wskazać na kwestie następujące.

Przepis art. 152 § 1 k.k.w., w okresie jego obowiązywania do dnia 1 lipca 2015 r. stanowił, że „jeżeli odroczenie wykonania kary nie przekraczającej 2 lat pozbawienia wolności trwało przez okres co najmniej jednego roku - sąd może warunkowo zawiesić wykonanie tej kary na zasadach określonych w [art. 69-75](#) Kodeksu karnego”. W okresie od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 4 października 2019 r. przepis ten odnosił się do możliwości warunkowego zawieszenia wykonania kary „nieprzekraczającej roku pozbawienia wolności”, a z dniem 5 października 2019 r. przepis ten (podobnie zresztą jak cały art. 152 k.k.w.) został w ogóle uchylony na mocy art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1694 – dalej: ustawa nowelizująca).

Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności, w oparciu o przepis art. 152 k.k.w., było niewątpliwie instytucją o charakterze materialnoprawnym, do której miała w pełni zastosowanie zasada określona w art. 4 § 1 k.k., a która stanowi, że „jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy” (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2017 r., I KZP 13/16*).

Wydawać zatem by się mogło, że jeżeli skazany D. M. przypisanych jemu wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 2 listopada 2015 r., sygn. akt V K 152/15, przestępstw dopuścił się w okresie od [...] 2008 r. do [...] 2010 r., to obecnie ubiegając się w postępowaniu wykonawczym o warunkowe zawieszenie wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności, jako podstawę swojego wniosku, może powołać się na przepis art. 152 § 1 k.k.w. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. Takie też stanowisko zajęły w tej materii orzekające Sądy – Sąd Rejonowy w Cieszynie i Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, a co we wniesionej kasacji kwestionuje Prokurator Generalny.

Skarżącemu nie można odmówić racji, a to ze względów następujących.

Otóż przepis art. 4 § 1 k.k. nie ma charakteru przepisu absolutnego, a więc, że zasada w nim wyrażona obowiązuje zawsze i wszędzie. Zasada stosowania ustawy poprzedniej, jeżeli jest ona względniejsza dla sprawcy, nie ma bowiem w ogóle zastosowania, gdy przepisy ustawy nowej (nowelizującej) nakazują bezpośrednie stosowanie – po ich wejściu w życie – przepisów nowych, a więc w sposób jednoznaczny wyłączają zastosowanie art. 4 § 1 k.k. (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., V KK 160/13*).

Taka też sytuacja zaistniała w przedmiotowej sprawie, albowiem zgodnie z art. 6 ww. ustawy nowelizującej, „w razie wątpliwości, czy stosować prawo dotychczasowe, czy przepisy niniejszej ustawy, stosuje się przepisy niniejszej ustawy”, a nade wszystko przepis art. 8 tejże ustawy stanowi wprost, że „przepisy ustaw wymienionych w art. 1-5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do spraw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie, jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej”.

Tak więc wskazana powyżej nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego wyłączyła, na podstawie art. 8, stosowanie ogólnych reguł intertemporalnych, stanowiąc *lex specialis* w odniesieniu do unormowania zawartego w [art. 4 § 1 k.k.](#) Wprowadzie reguła określona w art. 8 ustawy nowelizującej nie znajdzie zastosowania, jeżeli przepisy z art. 9-22 tej ustawy stanowią inaczej, jednak zawarte w nich unormowania nie odnoszą się do sytuacji zaistniałej w przedmiotowej sprawie (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2023 r., I KK 350/22*).

Jak słusznie podnosi przy tym skarżący, w tej sprawie nie tylko zaskarżone postanowienie zapadło w czasie, gdy przepis [art. 152 k.k.w.](#) był już wyeliminowany z porządku prawnego, ale i samo postępowanie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności zostało zainicjowane już po wejściu w życie wskazanej powyżej ustawy nowelizującej. Oczywiste jest w tej sytuacji, że orzekające w tym przedmiocie Sądy nie miały podstaw do zastosowania unormowania zawartego w

uchylonym [art. 152](#) k.k.w. w oparciu o wyrażoną w [art. 4 § 1](#) k.k. zasadę stosowania ustawy poprzedniej jeżeli jest względniejsza dla sprawcy, skoro zasada ta została wykluczona przez przepis szczególny, który w sposób odmienny tę materię uregulował.

Inaczej rzecz ujmując, norma intertemporalna zawarta w art. 4 § 1 k.k. znajduje zastosowanie, jeżeli w ustawie nie przewidziano stosownych uregulowań przewidujących odmienne reguły rozstrzygające o kolizji ustaw w czasie (*zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2023 r., I KK 176/23*). Jest zresztą rzeczą oczywistą i niekwestionowaną tak w orzecznictwie, jak i literaturze przedmiotu, że przepisy wprowadzające nowe ustawy karne niejednokrotnie zawierają normy przejściowe, wskazujące na sposoby stosowania nowej ustawy do czynów popełnionych przed jej wejściem w życie i mają one pierwszeństwo przed regułą zawartą w art. 4 § 1 k.k. (*zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2023 r., V KK 234/22*).

W tej sytuacji, wniesiona na niekorzyść skazanego, przekonująco uzasadniona kasacja Prokuratora Generalnego została uznana za zasadną, podobnie jak wniosek o umorzenie postępowania zainicjowanego wnioskiem skazanego o warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej prawomocnie wobec niego kary pozbawienia wolności, a to z uwagi na jego bezprzedmiotowość.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 12 ust. 1 w zw. z § 11 ust. 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U.2023.1964), a to z uwagi na podzielenie argumentacji obrońcy skazanego w zakresie niekonstytucyjności przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, różnicujących stawki wynagrodzenia dla adwokatów z wyboru oraz z urzędu (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2023 r., I KZP 5/23*).

[J.J.]

[ał]

